

XALQARO NORDIK UNIVERSITETI

**«O‘ZBEKISTON — 2030” STRATEGIYASINI
AMALGA OSHIRISH YO‘NALISHLARI VA
ISTIQBOLLARI YOSHLAR NIGOHIDA»
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYA**

Toshkent – 2024

Dilshodova D.D. O'quvchilarning aqliy faoliyatini rivojlantirish va bilimlarni o'zlashtirishda interfaol o'qitish usullarning o'rni	96
Rustamov Sh.Sh. Talabalar innovatsion kompetenligini rivojlantirishning ijtimoiy - psixologik asoslari.....	100
Sherqo'ziyeva D.A., Umarova Z.A. Logopedik mashg'ulotlar uchun foydali onlayn platformalar.....	104
Rustamova M.I., Umarova Z.A. Maxsus pedagogika va inklyuziv ta'limda innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'rni va ahamiyati.....	106
Umarova Z.A. O'zbekiston – 2030 strategiyasini amalga oshirishda talabalar mustaqil tayyorgarligini rivojlantirish masalasi	109
Abdugafforova N.F. Exploring the role of motivation in english language learning	112
Safarova Z. Case method in teaching pedagogical approach.....	115
Валиева Н.З. Роль женщин в науке как фактор повышения научного потенциала в новом Узбекистане	118
Usmonov M.T. Technology using robotrack IDE Software	121
Marasulova D. N., Tilonboyeva D.Q. Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tillarini o'rgatishning lingvopsixologik xususiyatlari.....	124
Maxmudaliyeva M. M., Shodmonov R.G'. Xalqaro grantlar yutish va ularning ahamiyati.....	128
Rahmatullayeva M., Shodmonov R.G'. BMT tashkiloti va uning dunyo hamjihatidagi ro'li.....	135
Nasrillayeva M.A., Shodmonov R.G'. Topik haqida tushuncha.....	138
Asqarova F., Shodmonov R.G'. Ko'p tillarni o'rganish haqida.....	141
Iskandarova N.Q., Shodmonov R.G'. Bilingualismning afzalliklari: ikki yoki undan ko'p tillarni bilishning insonning kognitiv va kulturologik ko'nikmalari bo'yicha	143
Erkinova R. E., Shodmonov R.G'. Yangi tilni o'rganish metodikasi	146
Shukurova M.Z., Shodmonov R.G'. Yunesko:tashkil topishi va istiqboli.....	148
Omondullayeva D., Shodmonov R.G'. Til o'rganish va turizm.....	152
Norimbatov D.Q., Shodmonov R.G'. IELTS and TOEFL: similarities and differences sides.....	155
Xoliqberdiyeva M.A., Shodmonov R.G'. Nega yoshlarimiz ielts va cefr olishga intilmoqdalar?	160
G'anijonova D. G', Shodmonov R.G'. Hozirgi vaqtda yoshlar nega sat imtihonini topshirib, xorijda o'qishni xohlayabdi?	163

KO'P TILLARNI O'RGANISH HAQIDA

Asqarova Feruza¹

¹*Xalqaro Nordik universiteti
Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi
1-kurs 1-XT-23 guruh talabasi*

Shodmonov Ruslan G'olib o'g'li²

²*Xalqaro Nordik universiteti doktoranti
r.shodmonov@nordicuniversity.org*

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi ko'p tillarni o'rganish haqida ma'lumotlarga va uning kelib chiqishi va til oilalari haqida, tirik va o'lik tillar haqida ma'lumotga ega bo'lamiz

Kalit so'zlar: Ko'p tillilik, Aloqa mahorati, Kognitiv qobiliyatlar, Madaniy tushuncha, Shaxsiy o'sish

Til kishilarning eng muhim aloqa vositasi. Til odamlarning bir-birlari bilan muomalada bo'lishi uchun yordam beradigan eng muhim vositadir. Odamlar til vositasida o'z fikrlarini his-tuyg'ularini ifodalaydilar. Insoniyat jamiyatining shakllanishida tilning roli beqiyosdir. Til paydo bo'lgandan keyin (bu, olimlarning taxminicha ibtidoiy jamoa tuzumi davrida yuz bergan) jamiyat tez rivojlana boshlagan. 1999-yilda yer yuzi aholisi 6 mlrdga yetdi. Mana shu aholi 2976 xil tilda gaplashadi. Ayrim darslik va qo'llanmalarda tillarning miqdori 3000 dan ortiq deb ko'rsatiladi. Shundan 200 tilning har birida 1 mln. dan ortiq, 70 tilning har birida 5 mln. dan ziyod, faqat 13 tilning har birida 50 mln. dan ortiq kishi so'zlaydi. Qolganlarining har birida esa 1 mln. dan oz kishi gaplashadi. Kavkaz tog'larida joylashgan Dog'istonda 1 mln. dan ortiq aholi bo'lib, ular 40 ga yaqin tilda so'zlashadi. Tirik va o'lik tillar. Hozirgi davrda ma'lum bir xalq vakillari uchun muloqot vositasi bo'lib xizmat qilayotgan tillar tirik tillar hisoblanadi: ukrain, ozarbayjon, qirg'iz tili va boshqalar. Hozirgi davrda hech bir xalq uchun muomala vositasi bo'lib xizmat qilmayotgan, lekin qoldiqlari bizgacha yetib kelgan tillar o'lik tillar deb yuritiladi: lotin, qadimgi hind yoki sanskrit tili, qadimgi slavyan tili, qadimgi xorazmiy tili, qadimgi arab tili, qadimgi fors tili, so'g'd tili hozirgi paytda o'lik tillar hisoblanadi.

Chet tillarini o'rganish shaxsiy o'sish uchun son-sanoqsiz imtiyozlar va imkoniyatlarni taqdim etadigan o'zgaruvchan sayohatdir. Borgan sari o'zaro bog'langan dunyoda ko'p tilli bo'lish shunchaki qimmatli mahoratdan ko'proq narsaga aylandi - bu yangi madaniyatlar, istiqbollar va tajribalarga kirish eshigi. Til ishqibozi, talaba, mutaxassis yoki oddiygina dunyoqarashingizni kengaytirishga intilayotgan odammisiz, chet tilini o'rganishning foydasi juda katta va keng qamrovli.

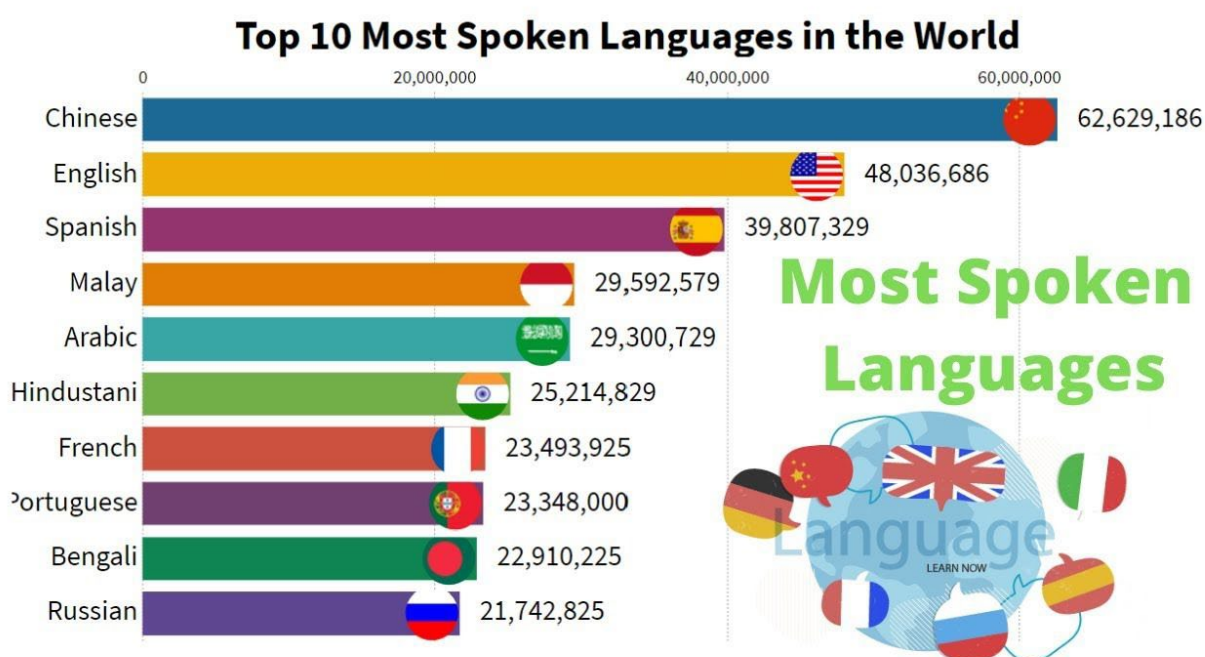
Chet tilini o'rganishning eng muhim afzalliklaridan biri bu muloqot qobiliyatini oshirishdir. Til odamlarning o'zaro munosabatlarining asosiy vositasi bo'lib, yangi tilni o'zlashtirish odamlarga turli kontekstlarda o'zlarini samarali ifoda etish imkoniyatini beradi. Kasbiy muhitda, ijtimoiy uchrashuvlarda yoki sayohat

paytida chet tilida muloqot qilish qobiliyati yangi munosabatlar va tajribalar uchun eshiklarni ochadi. Til oddiy soʻzlardan tashqari madaniyat, tarix va his-tuygʻularni ham oʻz ichiga oladi, bu odamlarga boshqalar bilan chuqurroq darajada bogʻlanish va mazmunli aloqalarni rivojlantirish imkonini beradi.

Bundan tashqari, chet tilini oʻrganish odamlarni oʻzlarining qulaylik zonalaridan tashqariga chiqishga va turli til va madaniy meʼyorlarga moslashishga majbur qiladi. Ushbu suvga choʻmish jarayoni nafaqat muloqot qobiliyatlarini rivojlantiradi, balki empatiya, bagʻrikenglik va madaniyatlararo tushunishni ham rivojlantiradi. Yangi tilning murakkabliklarini yoʻnaltirish orqali oʻquvchilar turli madaniyatlarning nuanslari haqida tushunchaga ega boʻladilar va atrofdagi dunyo haqida kengroq nuqtai nazarni rivojlantiradilar.

Muloqot koʻnikmalarini yaxshilashdan tashqari, chet tilini oʻrganish chuqur kognitiv foyda keltirishi koʻrsatildi. Tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, ikki tilli odamlar muammolarni hal qilish, koʻp vazifalarni bajarish qobiliyati va xotirani saqlash kabi rivojlangan bilim qobiliyatlarini namoyish etadilar. Til oʻrganishda ishtirok etadigan aqliy gimnastika miyani ragʻbatlantiradi, bu esa kognitiv moslashuvchanlikni va aqliy chaqqonlikni oshiradi. Ikki tillilik, shuningdek, keksa yoshdagi kognitiv pasayish xavfini kamaytirish bilan bogʻliq boʻlib, tilni oʻzlashtirishning uzoq muddatli afzalliklarini taʼkidlaydi.

Bundan tashqari, chet tilini oʻrganish jarayoni kognitiv manfaatlardan tashqari, inson hayotining turli jabhalariga ijobiy taʼsir koʻrsatishi mumkin. Bu oʻquvchilarning yangi tilni oʻzlashtirishdagi qiyinchiliklarni yengib oʻtishlari uchun ishonch, ijodkorlik va moslashuvchanlikni oshirishi mumkin. Til oʻrganuvchilar koʻpincha oʻzlarining lingvistik sayohatlaridagi toʻsiqlar va muvaffaqiyatsizliklarni engib oʻtishlari uchun chidamlilik va qatʼiyatlilikni rivojlantiradilar. Bu shaxsiy fazilatlar nafaqat tilni oʻzlashtirishda qimmatlidir, balki hayotning boshqa sohalariga ham oʻtkazilishi mumkin, bu umumiy shaxsiy oʻsish va rivojlanishga hissa qoʻshadi.

1-rasm. Eng koʻp gaplashiladigan dunyo tillari

Xulosa qilib aytganda, chet tilini o'rganishning afzalliklari juda katta va ko'p qirrali bo'lib, odamlarga shaxsiy o'sish, madaniy tushunish va kognitiv rivojlanish yo'lini taklif qiladi. Til o'rganish bo'yicha birinchi sayohatingizni boshlayapsizmi yoki til repertuarigizni kengaytirasizmi, ko'p tilli bo'lishning foydasi oddiy so'zlar va grammatika qoidalaridan ham uzoqqa cho'ziladi. Chet tilini o'rganish muammosini qabul qilish imkoniyatlar dunyosini ochib beradi va hayotni moddiy va nomoddiy yo'llar bilan boyitadi. Shunday qilib, yangi tilni o'rganish, boshqa madaniyatga sho'ng'ish va tilni o'zlashtirishning o'zgaruvchan kuchini his qilish imkoniyatidan foydalaning.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Dushatova, S. (2022). LINGUISTIC AND SOCIAL ORIGINATION OF TABOOS. Science and innovation, 1(B6), 318-321.
2. Dushatova, S., & Tursunaliyev, M. (2022). CHET TILLARINI O'RGANISHNING INSON RIVOJLANISHIGA TASIRI. INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE, 1(7), 133-138
3. https://yandex.ru/images/search?pos=7&from=tabbar&img_url=https%3A%2F%2Fi.pining.com%2Foriginals%2Fdc%2F61%2Fd7%2Fdc61d7389d4caa4dc8442a4a44376be9.jpg&text=statistics+of+learning+language&rpt=simage&lr=10335

BILINGUALISMNING AFZALLIKLARI: IKKI YOKI UNDAN KO'P TILLARNI BILISHNING INSONNING KOGNITIV VA KULTUROLOGIK KO'NIKMALARI BO'YICHA

Iskandarova Nilguna Qalandarovna¹

*¹Xalqaro Nordik universiteti
Xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi
1-kurs 1-XT-23 guruh talabasi*

Shodmonov Ruslan G'olib o'g'li²

*²Xalqaro Nordik universiteti doktoranti
r.shodmonov@nordicuniversity.org*

Annotatsiya: ushbu maqolada bilingualism haqida va uning afzalliklari to'g'risida ta'rif beriladi, ikki yoki undan ko'p tillarni bilishning insonga psixologik ta'siri yoritiladi hamda kulturologik va kognitiv ko'nikmalari ochib beriladi.

Kalit so'zlar: bilingualism, ikki tillilik, madaniyat, ko'nikma, psixologik jihat, tilshunoslik, til rivoji, qarshi munosabat, til o'rtasida aloqa, ingliz tili, til xususiyatlari.

Biz dastlab bilingualism haqida fikr yuritar ekanmiz Ikki tillilik so'zlovchining muloqot uchun ikki tildan foydalanish qobiliyati sifatida ta'riflanadi. O'zining